

Monumentnummer*: 512925

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 24 december 2004
Kadaster deel/nr 82936/5

*Woonplaats** 't Harde, Elburg, Oldebroek
*Gemeente** Elburg
*Provincie** Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Doornspijk	C			4286
Doornspijk	C			4287
Doornspijk	C			4302
Oldebroek	AK			50
Oldebroek	AK			119
Doornspijk	C			4220
Doornspijk	C			2555
Oldebroek	AK			55
Oldebroek	AK			56
Doornspijk	C			3259
Oldebroek	AK			120
Oldebroek	AK			121
Doornspijk	C			3263
Doornspijk	C			2561
Doornspijk	C			2547
Doornspijk	C			4219
Oldebroek	AK			54
Doornspijk	C			4218
Oldebroek	AK			51
Doornspijk	C			2548

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Doornspijk	C			3444
Oldebroek	AK			52
Doornspijk	C			3262
Doornspijk	C			3172
Doornspijk	C			3260
Doornspijk	C			3261
Doornspijk	C			2564

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 2: HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (op de bijbehorende kaart aangegeven met nr. 2).

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG dateert in oorsprong van kort na 1728, toen ter plaatse van het kasteel Wijnbergen het huidige hoofdgebouw door de familie van Haersholte werd gebouwd en een formele aanleg met een duidelijke noordoost-zuidwest as werd gecreëerd. Deze as en de 18de-eeuwse structuur van lanen, zijn thans in de aanleg nog duidelijk aanwezig. In het zuiden van de buitenplaats kenmerkt de aanleg zich door de lanenstructuur die het oude productiebos doorkruist en door de aanwezigheid van een wildwal (vermoedelijk 18de-19de eeuw) die zich tot ver buiten de buitenplaats uitstrekt. Omstreeks 1847 werd de, thans nog karakteristieke en kenmerkende, aanleg binnen de formele structuur op zowel het omgrachte, voormalige kasteelterrein, als ten noorden en oosten van het huis in landschappelijke stijl aangelegd. Zo werden het kasteleiland -aan de achterzijde van het huis en op het voorplein (toponiem "binnentuin")-, de parkweide en het gebied ten noordoosten van het huis (toponiem "buitentuin") ingericht met boomgroepen en solitaires. De noordzijde van de "buitentuin" werd van vrijwel cirkelvormige inhammen voorzien waarin een omgracht eilandje (toponiem "grafeiland") kwam te liggen. Ook het gebied noordwestelijk van het huis (toponiem "slingerbos"), waarin de peervormige vijver en een bakstenen stuwte liggen en het voormalige "Schoenmakersbos" (thans weiland) werden ingericht. Ten zuidoosten van het huis werd een klein park met hoogteverschillen gerealiseerd: ook wel "Klein Zwitserland" genaamd. De uiteindelijke vorm van de aanleg in landschapsstijl kwam rond 1870 tot stand. In 1919 maakte de tuinarchitect D.F. Tersteeg een ontwerp voor de "binnentuin". Tuinarchitect H.A.C. Poortman heeft zich waarschijnlijk met de uitvoering bezig gehouden. Deze tuin verkeert thans (1997) in vervallen staat maar draagt het oorspronkelijke ontwerp nog in zich. De tuin kenmerkte zich door de aangebrachte symmetrie. Het hoger gelegen terras aan de achterzijde van het huis, waarop een geschulpt vormgegeven grasveld aansloot werd omgeven door borders, hierachter lag de zgn. "wilde tuin", die door vormgeknipte buxushagen werd afgesloten. In het verlengde lag een (thans dichtgegroeide) zichtas waarin centraal een solitair stond. Aan de zuidzijde van het huis lag de rozentuin met pergola's, thans (2004) tot een grasveld vervallen. Ten noordwesten van het huis is de aanleg nog altijd ingericht als moestuin en boomgaard. In de aanleg staan op diverse plaatsen fraaie houten hekken, daterend uit circa 1920, die toegang geven tot de weiden. De aanleg wordt aan de noordzijde begrensd door de Broekdijk, aan de oostzijde door de Laanzichtsweg en aan de zuidzijde door de Bovenheigraaf. De begrenzing loopt aan de westzijde langs enkele oudere lanen omhoog naar de Broekdijk.

Waardering

Historische TUIN- EN PARKAANLEG is van algemeen belang:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als representatief voorbeeld van een midden-19de-eeuwse aanleg in landschapstijl die ingebed is in een 18de-eeuwse formele lanenstructuur en waar in het begin van de 20ste eeuw een geometrische tuinaanleg aan werd toegevoegd;
- vanwege het belang voor de geschiedenis van de tuin- en landschapsarchitectuur;
- vanwege de uit de tijd van aanleg stammende solitairen en boomgroepen;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg